

H O Z Z Á S Z Ó L Á S

A "CENTRALIZÁLT VAGY DECENTRALIZÁLT VÁLLALATI SZAKKÖNYVTÁR"

CIMŰ CIKKHEZ.

Balázs Józsefnek, a Wilhelm Pieck Gyár szakkönyvtára vezetőjének fenti cikke mind az üzemben belüli könyvtárhálózat felépítésére, mind az aktivaszervezet kiépítésére és a statisztikai adatok rögzítésére vonatkozóan igen sok nemcsak nagyüzemi könyvtárak számára aktuális kérdést és problémát tárgyal, hanem érdekes a kisebb keretek között működő közép- és kisüzemi műszaki könyvtárak szempontjából is.

Röviden tájékoztatást szeretnék adni a Kábel- és Sodronykötélgyár műszaki könyvtáráról, hogy párhuzamot vonhassunk egy nagyüzemi és középüzemi műszaki könyvtár szervezetéről az adott körülmények között.

Az 1952-ben létesült műszaki könyvtár jelenleg 1690 kötet könyvvel rendelkezik, ami a Wilhelm Pieck Gyár állományának 13 %-a. Az 1955 évre előfizetett bel- és külföldi folyóiratok száma 69. Az 1954 IV. negyedében rendelkezésre bocsátott terem, mely egyidejűleg feldolgozó helyiség is, a SZOT-könyvtárral közös raktár a Porta-épület földszintjén, külön olvasóteremmel. A könyvtárnak 1955 áprilisától függetlenül a műszaki könyvtárosa van, aki egyuttal a folyó évi folyóiratdokumentációt és az elmúlt évek folyamán beszerzett közel 1500 szabadalom és különféle irodalom feldolgozását is végzi.

A könyvtár kedvező elhelyezésének következtében a SZOT-könyvtár decentralizált műhelykönyvtárai megszűntek, a dolgozók az éjszakai műszakban foglalkoztatottak kivételével, munkába jövet, ill. távozáskor hetente kétszer, délután 1-5 óráig felkereshetik a könyvtárat szépirodalmi könyvek kikölcsönzése céljából. a műszaki könyvtár és olvasóterem munkaidő alatt vehető igénybe. Ily módon decentralizált műhelykönyvtárak felállítása a Wilhelm Pieck Gyár mintájára nálunk egyelőre nem jön számításba, mivel a Műszaki és SZOT-könyvtár közös teremben való elhelyezése folytán a két könyvtár olvasótábora is egyesül, napról-napra nő a műszaki irodalom iránt érdeklődő fizikai dolgozók száma s ugyanígy műszaki könyvek mellett szépirodalmi műveket kölcsönöznek a SZOT-könyvtárat eddig nem látogató műszakiak. A könyvállomány is túl csekély ahhoz, hogy decentralizálható legyen, mert az egyes felvetődött problémák megoldása sok esetben csak a könyvek és dokumentáció együttes tanulmányozása révén lehetséges s a folyóiratokat és szabadalmakat a könyvtár csak olvasótermi használatra adja ki.

A decentralizált műhelykönyvtárak kérdésére, mint a decentralizálási irányzat egyik hálózatára, az alábbiakban visszatérünk. A Wilhelm Pieck gyárban a dokumentációs felelősök által kezelt letétekből alkotott másik hálózatot ugyanazon célból és rendeltetéssel 4 kézikönyvtárunk képezi a könyvállomány 8 %-ával. Ezek a könyvek az illető osztályon tárolnak, megőrzésükért az osztály vezetője felelős, aki a központi könyvtár által hozzáirányított olvasóknak szükség esetén a könyvet, a könyvben lévő könyvkártya aláíratásával és visszatartásával kiadja.

Feltétlenül célszerűnek tartom decentralizált műhelykönyvtárak felállítását mindazon üzemeknél, melyeknek:

- a/ központi könyvtára a főforgalmi uttól félre esik;
- b/ ahol a SZOT-könyvtár műhelykönyvtárakat amúgy is fenn tart;
- c/ ahol a könyvtár állománya olyan összetételű, hogy a központi könyvtár azonos tárgy irodalommal a decentralizálás ellenére is jól el tudja látni feladatát.

Véleményem szerint azonban ezekben az esetekben is a decentralizált műhelykönyvtárak könyvállománya kizárólag olyan mértékű és tartalmu legyen, hogy az ö s s z e k ö t ő k a p o c s - k é n t szerepeljen a könyvtári munka hasznosságát még nem ismerő dolgozók és a központi műszaki könyvtár között. Legtöbb esetben ugyanis nincs mód arra és nem is volna helyes a decentralizált műhelykönyvtárakat függetlenített és a könyvtárosi szakmát jól ismerő könyvtárosokkal ellátni. Ennek következtében tehát a decentralizált műhelykönyvtár nem is tudja azt a feladatot betölteni, amelyet egy a könyveken kívül folyóiratokkal és egyéb dokumentációval is ellátott szakember vezetése alatt álló központi könyvtár el tud látni. Ha azonban a decentralizált műhelykönyvtár állománya úgy van összeállítva, hogy az felébreszti a dolgozók műszaki irodalom iránti érdeklődését és irányítást tartalmaz a központi műszaki könyvtár felé, akkor feladatát jól végezte.

A kézikönyvtárak feladata egészen más és ezek állományát a tapasztalatok alapján való többszöri cserélés, ill. kiegészítés révén úgy állítottuk össze, hogy azok az illető osztály /laboratórium, technológia, stb./ munkájához feltétlenül szükséges könyveket tartalmazzák. Az illető osztály napi munkájához nem állandóan szükséges könyvek ezzel szemben a központi könyvtárban vannak. Ha ugyanis a kézikönyvtárak állományát a napi munkához feltétlenül szükséges kézikönyveken túlmenően nagymértékben szaporítjuk, f e n n á l l a z a v e s z é l y , hogy egyrészt a kézikönyvtárak kezelhetősége rosszabb lesz, másrészt az azon az osztályon dolgozó műszakiak elszoknak a központi könyvtár használatától és ezáltal nem áll módjukban annak az irodalomnak a tanulmányozása, amely esetleges természeténél fogva kizárólag a központi könyvtárban található. Ennek alapján a

kézikönyvtárakat tulajdonképpen úgy kell értékelnünk, hogy azok az illető osztály munkájához szükséges segédeszközöket jelentik, az egyéb segédeszközöktől csupán azért választjuk külön, miután szakszerű összeállításuk és éppen könyv jellegüknél fogva a központi műszaki könyvtár szakmai és gazdasági irányítását megkövetelik. Éppen ezen jellegénél fogva tehát a könyvtár statisztikájában egy módon lehet és szabad csak a kézikönyvtárakat számszerűleg kifejezni, mégpedig a kézikönyvtárak számával és könyvvállományával.

Befejezésül szeretném megemlíteni, hogy fenti vitaindító cikket nagyon egészséges kezdeményezésnek tartom és helyesnek találnám, hogyha az üzemi műszaki könyvtárak más problémáiról is hasonló tapasztalatcsere indulna meg a Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója hasábjain.

Ungvári Lászlóné
Kábel- és Sodronykötélgár

X - X - X

HOGYAN SEGÍTHETI A SZEMÉLYZETI OSZTÁLY

A MŰSZAKI TOVÁBBKÉPZÉST ÉS A MŰSZAKI KÖNYVTÁR MUNKÁJÁT?

A KISTEXT gyár műszaki dolgozóinak kb. 50-55 %-a aktív olvasója a műszaki könyvtárnak, olyanok, akik felhasználják a műszaki könyvtár juttatásait, a műszaki könyveket, az értékes fordításokat, a hazai és külföldi szakfolyóiratokat, s kikéri az ott rendszeresített hetenkénti műszaki szaktanácsadás segítségét is. Természetesen ez a körülmény erősen érezteti hatását az elvtársak munkáján. Nemcsak jobb munkamódszereik vannak, nemcsak magasabb termelékenységet érnek el, de önálló kutatási problémákkal is foglalkoznak és jó, nemcsak a társadalom, a szocialista építés számára teremtenek hasznos újításokat, de maguknak is jóval több a jövedelmük, jobb a munkakedvük, jobbak munkaeredményeik.

Ez a körülmény nem maradhatott sokáig titokban. Személyzeti osztályunk elsőrendű problémának tekinti a m ű s z a k i d o l g o z ó k minden téren való rendszeres technikai t o v á b b k é p z é s é t és ennek a továbbképzésnek az ellenőrzését, hogy a műszakiak szakmai tanulása egy élő, a fejlődéssel állandóan lépést-tartó, mindenkire kiterjedő általános mozgalommá váljék. A személyzeti osztály felülvizsgálta a műszaki könyvtár munkáját, ellenőrizte azt, hogy a műszaki dol-